

Nr 48

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motioner angående vissa ändringar i uppbördsförordningen m. m.

Utskottet har till behandling i ett sammanhang upptagit följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 124 av herr *Ottosson* samt II: 170 av herrar *Thylén* och *Nordgren*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning om möjligheterna dels till ett vidgat dispensförfarande avseende skatteuppbörd under semesterperiod och dels till en omläggning av uppbördsperioderna vid införandet av mervärdeskatt och löneskatt;

2) de likalydande motionerna I: 473 av herr *Blom* och II: 596 av herr *Hylltander*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär sådana regler vid inleverans av skatt, att den som någon enstaka gång — t. ex. högst en gång per år under en treårsperiod — inlevererat skattelikvid inom tio dagar efter förfallodagen och utan påminnelse skall vara befriad från indrivningsavgift eller straffränta;

3) motionen II: 19 av herr *Sjöholm*, vari hemställts, att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag till sådana ändringar av gällande bestämmelser om kvittning och utmätning i överskottsskatt som i motionen förordats; samt

4) motionen II: 820 av herrar *Sundkvist* och *Josefson* i Arrie, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om sådan ändring i gällande bestämmelser, att arbetstagare i fall som avses i motionen äger företräde till tillgängliga medel och att staten därpå i vanlig ordning må indriva sin fordran.

I enlighet med utskottets hemställan i memorial nr 35 har riksdagen beslutat uppskjuta behandlingen av föreliggande motioner till innevarande års höstsession.

Uppbörd av skatt

Gällande bestämmelser

Enligt 23 § uppbördsförordningen (UF) förfaller skatt till betalning under en eller flera uppbördsterminer. Dessa omfattar tiden fr. o. m. den 6 t. o. m. den 13 i månaderna mars, maj, juli, september, november och januari. Då

särskilda skäl föreligger kan jämlikt 53 § 3 mom. UF viss arbetsgivare eller viss grupp av arbetsgivare medges rätt att, utan att erlægga särskild avgift eller restavgift, inbetala arbetstagares skatt, som förfaller under viss termin, efter utgången av samma termin eller, i fråga om arbetsgivare med minst två arbetstagare eller därmed likställd arbetsgivare, efter den 18 i den månad, varunder uppbördsterminen infaller.

Jämlikt bestämmelser i 21 och 46 §§ förordningen om allmän varuskatt skall skattskyldig efter varje redovisningsperiod, som i regel omfattar två månader (januari och februari, mars och april etc.) inbetala den på den skattepliktiga omsättningen belöpande preliminära skatten. Skatteinbetalningen skall göras senast den 18 i månaden närmast efter utgången av den redovisningsperiod som skatten avser. För första redovisningsperioden skall skatten sålunda inbetalas senast den 18 mars, för andra redovisningsperioden senast den 18 maj o. s. v. Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t därtill förordnar äger i förekommande fall medge att viss skattskyldig eller vissa grupper av skattskyldiga, utan påföljd av restavgift, får inbetala preliminär allmän varuskatt efter det skatten förfallit till betalning. Kvarstående allmän varuskatt förfaller enligt bestämmelse i 50 § förordningen om allmän varuskatt till betalning den 18 januari året efter taxeringsåret.

Även enligt förordningen om mervärdeskatt (SFS 1968: 430) omfattar redovisningsperioden två månader (januari och februari, mars och april etc.). Enligt 22 och 42 §§ nämnda förordning förfaller skatten för viss redovisningsperiod till betalning senast den 5 i andra månaden efter utgången av redovisningsperioden.

Frågans tidigare behandling

Frågan om ett vidgat dispensförfarande vid skatteuppbörd under semesterperiod aktualiserades i motioner vid *1967 års riksdag*.

I sitt av riksdagen godkända betänkande 1967: 53 avstyrkte bevillningsutskottet bifall till motionerna under hänvisning till att en vidgad dispensrätt under den uppbördstermin, som infaller i juli månad, skulle innebära förskjutningar i skatteuppbörden och medföra avsevärda administrativa svårigheter för uppbördsmyndigheterna.

Vid *1968 års vårriksdag* antogs förordningen om mervärdeskatt, som träder i kraft den 1 januari 1969. I prop. 1968: 100 föreslog departementschefen som huvudregel att deklaration för mervärdeskatt skulle avse tvåmånadersperioder, som började med jämna månader — februari och mars, april och maj etc. — och att deklaration skulle avlämnas och skatt inbetalas inom samma tid efter periodens utgång som nu gäller i fråga om den allmänna varuskatten, dvs. inom 18 dagar därefter.

På förslag av bevillningsutskottet (bet. 1968: 45) beslutade emellertid riksdagen, att det i varuskatteförordningen tillämpade systemet med redovis-

ningsperioder, som börjar med udda månader, skulle bibehållas och att en förlängning av respittiden för skatteredovisningen skulle ske till 35 dagar, dvs. till den 5 i andra månaden efter utgången av varje redovisningsperiod.

Motionerna I: 124 och II: 170

I motionerna framhålls att skatteuppbörden under vissa förhållanden kan bli onödigt betungande på grund av systemet med tvåmånadersperioder som inte alltid överensstämmer med företagens verksamhet. Framför allt gäller detta de företag som på grund av semester har stängt under en längre period under vilken redovisning av preliminär källskatt eller omsättningskatt skall ske. För de flesta företag inträffar detta under juli månad, vilken torde vara den vanligaste semestermånaden bland de svenska företagen. De belopp som betalas under juliuppbörden är mycket stora. Under perioden fr. o. m. september 1966 t. o. m. september 1967 utvisade juli månad det högsta beloppet i fråga om preliminärskatt med 4 632 milj. kr. Under samma månad inbetalades dessutom 1 051 milj. kr. i varuskatteuppbörd, som under tolv månadersperioden endast överträffades av januari månad då julhandeln medförde att varuskatteuppbörden uppgick till 1 129 milj. kr. De stora summor, som den sammanlagda skatteuppbörden under juli månad uppgår till, medför att företagen får stora svårigheter med en förskottsbetalning av skatten före semestermånadens början. Till detta kommer att arbetet med redovisning av preliminär- och varuskatt medför en stor arbetsbelastning för företagens ekonomiavdelningar före semestern. Detta har lett till en uppdelning av semestertiden för kassapersonalen även på de företag som i övrigt tillämpar stängning under semestertiden. Då även de statliga uppbördsverken har personalsvårigheter under semestermånaden anser motionärerna det önskvärt från såväl enskild som statlig synpunkt att åtgärder vidtas för att underlätta företagens redovisning av denna skatteuppbörd. Det borde inte stöta på oöverstigligen administrativa åtgärder att härvidlag tillämpa någon form av generös dispens under en tidsperiod av 30 dagar för de företag som på grund av semesterstängning ansöker härom. Dessutom bör nya förslag utarbetas för en omläggning av uppbördsperioderna med tanke på de svårigheter som torde uppkomma för företagen vid införandet av mervärdeskatt och löneskatt.

Restavgift m. m.

Gällande bestämmelser

Om skattskyldig eller arbetsgivare, som gjort skatteavdrag underlåter att betala skatt i föreskriven tid och ordning, är han enligt 58 § 1 mom. UF skyldig att betala restavgift, beräknad efter fyra öre för varje hel krona av den del av skatten som inte erlagts i tid. Avgiften är dock alltid minst 10 kr.

Vidare är arbetsgivare enligt 75 § UF skyldig erlægga restavgift, om han försummar att innehålla skatt. I sådant fall kan också arbetslagaren bli skyldig att betala restavgift. Om betalning av skatt under rätt uppbördstermin försummas utgår respitavgift i stället för restavgift om skatten erläggs senast den 18 i uppbördsmånaden med skatteanvisning på postanstalt (54 § UF). Respitavgiften är 20 resp. 50 öre för skattebelopp om högst 20 resp. 50 kr. och för högre skattebelopp en krona för varje påbörjat hundratal kronor. Högsta avgift är 100 kr. och detta oavsett om inbetalningen avser en eller flera skatteposter.

Enligt 58 § 1 mom. UF skall arbetsgivare, som inte betalt innehållen skatt, utöver restavgift, erlægga en särskild tilläggsavgift fr. o. m. sjunde månaden efter uppbördsmånaden. Tilläggsavgiften skall för varje sexmånadersperiod beräknas till 4 % av det icke inlevererade skattebeloppet. Restavgift och tilläggsavgift skall dock tillsammans inte överstiga 16 % av den obetalda skatten.

Länsstyrelsen kan befria från restavgift eller respitavgift, om särskilda omständigheter föreligger. Enligt cirkulärskrivelse från riksrevisionsverket till länsstyrelserna den 24 januari 1955 får befrielse från hela restavgiften meddelas när skatt avkortas eller restitueras, när skatt inbetalts i rätt tid men i fel ordning eller när giltig ursäkt kan visas för den försenade inbetalningen.

Motionerna I: 473 och II: 596

Motionärerna framhåller, att det ibland händer att inbetalning av skatt görs någon dag för sent. Även om detta tillfälliga överdrag endast gäller ett fåtal dagar och inleveransen skett utan vare sig påminnelse eller någon prestation från skattemyndighetens sida debiteras vederbörande en indrivningsavgift på 4 %. Om det t. ex. endast gäller 4 dagar blir den årliga räntan på det aktuella beloppet 365 %. En räntesats som onekligen ligger betydligt över det rimliga. Om däremot vederbörande väntar med inbetalningen tills indrivning sker, vilket kan röra sig om lång tid, ibland bortåt ett år, blir räntesatsen strax rimligare. Den som medvetet söker att själv innehålla skattepengar har här en fördel.

För den som i vanliga fall lojalt inlevererar sina skatter synes det vara en onödig kitslighet från myndigheternas sida att man skall nödgas »böta» stora belopp för något enstaka överdrag; ett förhållande som inte bidrar till goda relationer mellan skattebetalare och staten. För att kunna bibehålla och utveckla den lojala inställningen hos skattebetalaren är det enligt motionärernas mening angeläget att denne ej känner sig orättvist eller bryskt behandlad.

Utmätning av skatteåterbäring

Gällande bestämmelser

Årligen sker en avräkning mellan preliminär skatt som tillgodoförts skattskyldig för föregående år (inkomståret) och den slutliga skatt som debiterats på grund av taxeringen det år då avräkningen sker (taxeringsåret). Enligt 68 § 1 mom. UF skall länsstyrelsen i det län där skatten debiterats ombesörja att det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige utan kostnad för denne. Belopp under 10 kr. restitueras dock inte. Överskjutande preliminär skatt översänds i regel till den skattskyldige med återbetalningskort som fogas vid debetsedeln på slutlig skatt. På sådan skatt utgår under vissa villkor även ränta med 5 % (69 § 1 mom. UF).

Skattskyldig, för vilken skatt blivit restförd eller som har att erlægga tillkommande skatt, avseende den preliminära skatten, äger inte utfå mer av den överskjutande skatten än vad som överstiger hans skatteskuld jämte restavgift. Det innehållna beloppet gottskrivs den skattskyldige som betalning av den obetalda skatten (68 § 4 mom. UF).

Jämlikt 68 § 6 mom. UF får fordran på överskjutande preliminär skatt jämte ränta inte överlätas särskilt. Från denna regel stadgas emellertid det undantaget, att utmätning i enskilt mål får ske, sedan kreditkort på slutlig skatt kommit utmätningssmannen till handa. I enskilt mål får utmätning dock inte ske efter ansökan som gjorts senare än den 1 september under taxeringsåret.

Från utmätning i enskilt mål skall undantas ett belopp om 300 kr. utom i mål om vad enskild har att utge enligt lagen om socialhjälp eller barnavårdslagen eller på grund av underhållsskyldighet enligt giftermålsbalken, föräldrabalken eller annan lag. Utmätning i enskilt mål får inte ske utan att åtgärden kan beräknas bringa sökanden något utöver vad som fordras för att täcka kostnaderna för utmätningen.

Frågans tidigare behandling

Ovannämnda bestämmelser i 68 § UF tillkom genom beslut vid 1966 års riksdag i enlighet med förslag i prop. 1966: 115. I anledning av propositionen yrkades i en motion att utmätning i enskilt mål skulle få ske endast för fordringar avseende familjerättsliga underhållsbidrag o. d.

I sitt av riksdagen godkända bet. 1966: 41 var bevillningsutskottet inte berett att medverka till att rätten till utmätning begränsades i vidare mån än som föreslagits i propositionen och avstyrkte således bifall till motionsyrkandet.

Motionen II: 19

Motionären framhåller, att den s. k. överskottsskatten, dvs. det belopp varmed preliminär skatt överskjuter slutlig skatt, har kommit att bli ett mycket betydande objekt för exekutiv verkställighet. Synnerligen beaktansvärda belopp av denna överskottsskatt går årligen i kvittning mot resterande skatteposter och andra allmänna avgifter, och i överskottsskatten verkställas utmätningar för oguldna bötesbelopp, underhållsbidrag samt för skilda slag av enskilda fordringar. Systemet fungerar tillfredsställande men bör kunna ytterligare förbättras varjämte viss mera genomgripande förändring bör genomföras. Att statsverket kvittar sina fordringar mot skattebetalarnas är en helt självklar åtgärd. Kvittning — som är ett administrativt enklare förfarande än utmätning — bör tillåtas beträffande böter. Härigenom skulle vinnas enhetlighet så till vida att samtliga statliga fordringar som utgör självständiga exekutionstitlar göres till föremål för kvittningsförfarandet. Övriga anspråk som bör tillåtas göra sig gällande utrustas med utmättningsrätt. Utmätning i överskottsskatt bör få förekomma endast för uttagande av familjerättsliga underhållsbidrag i den utsträckning som redan nu medges samt för utdömda skadeståndsfordringar. Dessa båda slag av fordringar har hög prioritet. Andra slag av enskilda fordringar bör däremot inte tillåtas vinna utmätning i överskottsskatt, vilket nu är fallet.

Överskottsskatt uppstår därigenom att statsverket i preliminär skatt tagit ut mer än vad slutligen visar sig att den skattskyldige skolat betala. Mot denna överdebitering har den skattskyldige generellt sett ingen möjlighet att värja sig. Åtskilliga skattebetalare följer lojalt myndigheternas uppmaningar att göra fyllnadsinbetalningar eller självmant föranstalta om förhöjda källskatteavdrag för undvikande av kvarskatt. Det ter sig därför oriktigt att om kontoutdraget visar en kreditsumma skattebetalaren till godo statsverket håller denna kreditsumma tillgänglig för första bästa fordringsägare. Det kan sägas att principen genombrytes redan genom den utmättningsrätt som tillerkännes underhållsbidrag och skadeståndsfordringar. Dessa anspråk har emellertid en så hög prioritet och angelägenhetsgrad att andra hänsyn i dessa fall bör få vika. Restriktiviteten bör här vara stor till skattebetalarens skydd.

Frågan om arbetsgivares underlåtenhet att verkställa skatteavdrag i vissa fall

Gällande bestämmelser

Arbetsgivare är enligt källskattesystemet skyldig att verkställa avdrag för preliminär och kvarstående skatt på arbetstagares lön. För att arbetsgivarna skall förmås att fullgöra sina skyldigheter har ett såväl ekonomiskt som straffrättsligt ansvar ålagts dem.

Den ekonomiska ansvarigheten innebär, att arbetsgivare, som utan skälig anledning underlåter att verkställa skatteavdrag, är solidariskt ansvarig med arbetstagaren för den skatt som rätteligen bort innehållas. Om arbetsgivaren inte inbetalar skattebeloppet samt därå belöpande restavgift och tilläggsavgift efter anmaning från utmätningsman eller lokal skattemyndighet kan detta efter fastställelse av lokal skattemyndighet uttas hos arbetsgivaren i samma ordning som stadgas i fråga om indrivning av skatt. Införsel kan dock inte ifrågakomma. Arbetsgivare, som på detta sätt tvingats betala skatt för arbetstagare, äger emellertid söka skattebeloppet åter av arbetstagaren. Om arbetsgivare underlåter att redovisa verkställt skatteavdrag, är arbetstagaren däremot fri från betalningsskyldighet och arbetsgivaren således ensam ansvarig för det innehållna skattebeloppet samt därpå belöpande restavgift och tilläggsavgift.

Arbetsgivare, som inte redovisar innehållen skatt i tid, ådras sig enligt stadgande i 80 § UF straffansvar. Om arbetsgivare inte inbetalar innehållen skatt inom föreskriven tid, utgörs straffet av dagsböter eller fängelse i högst sex månader. Som förutsättning för straffbarhet gäller att uppsåt eller grov oaktsamhet kan läggas arbetsgivaren till last.

Frågans tidigare behandling

Ifrågavarande spörsmål aktualiserades i motioner vid 1967 års riksdag. Bevillningsutskottet avstyrkte i sitt av riksdagen godkända bet. 1967:53 motionerna under hänvisning till att ett bifall till motionärernas yrkande skulle innebära ett avsevärt avsteg från principerna för källskattesystemet.

Motionen II: 820

Till stöd för yrkandet i motionen framhålles bl. a., att åtskilliga fall förekommer, då arbetsgivaren vid källskatteuppbörden knappast kan sägas ha obehörigen förfogat över statens medel. Så är förhållandet om medlen i fråga aldrig funnits hos arbetsgivaren. För arbetsgivare i likviditetssvårigheter eller måhända i eller inför likvidation kan det vara möjligt att upp-

bringa just den del av den totala lönen som skall utbetalas till arbetstagaren. Givetvis kan arbetsgivaren i ett sådant fall betala en del till arbetstagaren och inleverera skattedelen till statsverket. En sådan åtgärd går emellertid ut över arbetstagaren och står kanske därjämte i strid mot långgivarens önskemål eller kanske t. o. m. mot dennes villkor.

Här föreligger uppenbarligen en fråga om vem som skall komma i första hand, den anställde eller staten. Det borde inte råda mer än en mening om att den anställde bör ha företräde. Den ordning som nu tillämpas ger emellertid inte arbetstagaren utan staten företräde, varav också följer att den tredje parten, arbetsgivaren, oförskyllt kommer att framstå som lagöverträdare. Motionärerna anser det därför påkallat att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om erforderlig rättelse.

Utskottet

I de förevarande motionerna har framställts yrkanden om vissa ändringar rörande skatteuppbörden och därmed sammanhängande frågor.

Utskottet behandlar till en början yrkandet angående ändring av bestämmelserna om u p p b ö r d a v s k a t t.

Enligt bestämmelser i uppbördsförordningen skall skatt, som arbetsgivare innehållit genom skatteavdrag, inbetalas till staten under sex uppbördsterminer. Dessa infaller i mars, maj, juli, september, november och januari och i regel under tiden den 6—13 i dessa månader. Då särskilda skäl föreligger kan viss arbetsgivare eller viss grupp av arbetsgivare medges rätt att, utan att erlagga särskild avgift eller restavgift, inbetala skatt efter utgången av uppbördstermin. Arbetsgivare med minst två arbetstagare eller därmed likställd arbetsgivare kan medges rätt att inbetala skatten efter den 18 i den månad, varunder uppbördsterminen infaller.

Redovisningsperioderna för allmän varuskatt omfattar i allmänhet två kalendermånader (januari—februari, mars—april etc.). Skatt för viss redovisningsperiod förefaller till betalning den 18 i månaden närmast efter redovisningsperiodens utgång. Enligt förordningen om mervärdeskatt, som träder i kraft den 1 januari 1969, omfattar redovisningsperioderna i regel samma tid som enligt förordningen om allmän varuskatt, men skatten skall inbetalas först den 5 i andra månaden efter periodens utgång. I fråga om såväl allmän varuskatt som mervärdeskatt gäller att Kungl. Maj:t, när synnerliga skäl föreligger, kan medge viss skattskyldig eller vissa grupper av skattskyldiga rätt att betala skatten vid ett senare tillfälle utan att restavgift påförs.

I motionerna I: 124 och II: 170 begärs utredning om ett vidgat dispensförfarande för skatteuppbörd under semesterperiod och om omläggning av uppbördsterminerna vid införande av mervärdeskatt och löneskatt. Som motivering för det förstnämnda yrkandet har åberopats företagets svårigheter att

göra förskottsinsbetalningar av skatt före juli månads ingång och att kvarhålla personal för skatteredovisningen under semestermånaden.

Frågan om ett vidgat dispensförfarande för skatteinbetalning under semesterperiod var föremål för riksdagens prövning förra året. I sitt av riksdagen godkända betänkande 1967: 53 uttalade bevillningsutskottet, att en vidgad dispensrätt under den uppbördstermin, som infaller i juli månad, skulle innebära förskjutningar i skatteuppbörden och medföra avsevärda administrativa svårigheter för uppbördsmyndigheterna. På grund därav har man hittills varit mycket restriktiv, när det gällt att meddela dispenser från skyldigheten att inbetala skatt inom föreskriven tid. Utskottet har inte funnit anledning frånträda sin tidigare intagna ståndpunkt och avstyrker därför bifall till motionerna i denna del.

Vad härefter angår yrkandet om en omläggning av uppbördsperioderna vid införande av mervärdeskatt och löneskatt, varmed motionärerna torde avse den allmänna arbetsgivaravgiften, vill utskottet erinra om att enligt vårriksdagens beslut uppbörd av mervärdeskatt skall ske under kalendermånader med jämnt ordningstal och inte såsom beträffande den allmänna varuskattn under udda månader, då uppbörd av direkta skatter och avgifter sker. Uppbörd av allmän arbetsgivaravgift skall utom i vissa fall ske i enlighet med uppbördsförordningens bestämmelser. Motionärernas yrkanden i berörda hänseenden torde härigenom redan vara tillgodosedda.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 124 och II: 170.

I motionerna I: 473 och II: 596 yrkas att den som högst en gång per år under en treårsperiod utan påminnelse inbetalat skatt inom tio dagar efter förfallodagen skall vara befriad från respitavgift eller restavgift.

Uppbördsförordningens bestämmelser om respitavgift, restavgift och tilläggsavgift för den, som försummar att inbetala skatt under uppbördsterminen, innebär i huvudsak följande. Har arbetstagare eller arbetsgivare med endast en anställd försummat att inbetala skatt under rätt uppbördstermin, äger han att senast den 18 i den månad, under vilken terminen infallit, på postanstalt betala skatten med skatteanvisning. Särskild avgift, s. k. respitavgift, skall då erläggas. Denna uppgår till ca 1 % av skattebeloppet, dock högst 100 kr.

Arbetsgivare som inte erlägger skatt i rätt tid och ordning skall betala restavgift med 4 %, dock minst 10 kr. I de fall skatteavdrag gjorts men inbetalning inte skett skall dessutom tilläggsavgift betalas för varje påbörjad halvårsperiod fr. o. m. ett halvt år efter utgången av uppbörds månaden till dess skatten inbetalas eller fastställts till betalning av den lokala skattemyndigheten. Tilläggsavgiften utgår med 4 % för varje sådan halvårsperiod, dock med högst 12 % av det oredovisade skattebeloppet. Om särskilda omständigheter föreligger kan länsstyrelsen meddela befrielse från respitavgift eller restavgift.

Såsom motionärerna påtalat motsvarar restavgiften vid kortare betalningsdröjsmål en inte obetydlig årsränta. Man bör emellertid inte tillmäta räntejämförelsen en alltför stor betydelse i detta sammanhang. Restavgiftens storlek har nämligen i första hand avvägs så att den skall utgöra ett verksamt medel för att förmå skattskyldiga och arbetsgivare att inbetala skatten i rätt tid. Man bör heller inte bortse från möjligheten att erhålla befrielse från respitavgift och restavgift. Enligt de anvisningar, som riksrevisionsverket lämnat i cirkulärskrivelse till länsstyrelserna den 24 januari 1955, kan hel befrielse från restavgift meddelas, när skatten inbetalats i rätt tid men i fel ordning och då skatten erlagts för sent men giltig ursäkt för dröjsmålet visats. Som giltig ursäkt godtas exempelvis sjukdom eller olyckshändelse av sådan art, att den skattskyldige eller arbetsgivaren får anses ha varit urståndsatt att i rätt tid fullgöra sin betalningsskyldighet. Befrielse från del av restavgiften får enligt samma anvisningar meddelas, då skatten inbetalats för sent och förseningen beror på tillfälligt förbiscende eller på oaktsamhet, som kan betraktas som ringa, och restavgiftens storlek inte kan anses rimlig i förhållande till försummelsen. Med hänsyn till möjligheterna att erhålla befrielse från respitavgift och restavgift vid ursäktlig betalningsförsummelse finner utskottet inte anledning biträda motionärernas lagstiftningsyrkande och avstyrker således bifall till motionerna I: 473 och II: 596.

Frågan om utmätning av skatteåterbäring har aktualiserats i motionen II:19, vari hemställs att Kungl. Maj:t skall framlägga förslag att utmätning i överskjutande skatt i enskilt mål endast skall tillåtas i fråga om underhållsbidrag och utdömda skadeståndsfordringar.

Enligt bestämmelser i uppbördsförordningen får fordran på överskjutande preliminär skatt inte överlåtas. Utmätning av fordran får dock ske sedan kreditkort på slutlig skatt kommit utmätningssmannen till handa. Utmätning i enskilt mål får äga rum endast om ansökningen inkommit senast den 1 september och om vad som kan utmätas täcker kostnaderna för förrättningen. Vid utmätning i enskilt mål som inte avser underhållsbidrag skall ett belopp om 300 kr. undantas från utmätning.

Vid utmätning i skattefordran medför verkställigheten inte några realisationskostnader eller någon realisationsförlust som fallet ofta är med utmätning av lösöre. Från såväl borgenärens som gäldenärens synpunkt är utmätning i skatteåterbäring därför ofta att föredra framför utmätning i annan egendom. Därtill kommer att en ytterligare begränsning av rätten till utmätning av skatteåterbäring skulle medföra risk för att gäldenären genom stora inbetalningar av preliminär skatt kunde undandra tillgångar från utmätning. Utskottet är därför inte berett tillstyrka bifall till yrkandet i motionen II:19.

Utskottet har slutligen att ta ställning till en speciell fråga om arbetsgivarens skatteavdrag, som behandlas i motionen II: 820. Motionärerna begär utredning om sådan ändring av nuvarande bestämmelser, att om en arbetsgivare på grund av likviditetssvårigheter inte kan både utbetala lön och göra skatteavdrag, arbetstagaren skall äga företrädesrätt till lön och staten därefter indriva sin skattefordran.

Källskattesystemet bygger på medverkan från arbetsgivarnas sida på det sättet, att arbetsgivarna i uppbördsförordningen ålagts att verkställa avdrag för preliminär och kvarstående skatt på arbetstagarnas löner. Arbetsgivare, som underlåter att enligt gällande bestämmelser göra skatteavdrag eller att inbetala innehållen skatt, drabbas av såväl ekonomisk som straffrättslig påföljd. Den ekonomiska påföljden innebär att arbetsgivaren jämte arbetstagaren blir ansvarig för den skatt, som arbetsgivaren utan skälig anledning underlåtit att dra av. Den straffrättsliga påföljden innefattar följande. Om en arbetsgivare, som är skyldig att göra skatteavdrag, uppsåtligen eller av oaktsamhet, som inte endast är ringa, betalar ut lön till arbetstagare utan att göra föreskrivet skatteavdrag, är påföljden dagsböter. Fullgör en arbetsgivare inte sin skyldighet att inom föreskriven tid till uppbördsmyndighet inbetala innehållen skatt och föreligger uppsåt eller grov oaktsamhet, straffas han med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

När motsvarande motionsyrkande behandlades av 1967 års riksdag med anledning av ett motionsvis väckt förslag framhöll bevillningsutskottet i sitt betänkande 1967:53, att ett bifall till motionärernas yrkande skulle innebära ett avsevärt avsteg från principerna för källskattesystemet. Om det från samhällets synpunkt skulle vara angeläget, att ett företag i likviditetssvårigheter fortsatte sin verksamhet, borde enligt utskottets uppfattning stödet till företaget lämnas i form av direkta bidrag och inte genom att man åsidosatte principerna för skatteuppbörden. I den förevarande motionen har inte framförts några nya synpunkter, som föranlett ändrat ståndpunktstagande i frågan, varför utskottet avstyrker bifall till motionen II: 820.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställer utskottet att riksdagen avslår

- 1) motionerna I: 124 och II: 170
- 2) motionerna I: 473 och II: 596
- 3) motionen II: 19
- 4) motionen II: 820.

Stockholm den 18 oktober 1968

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar John Ericsson (s), Einar Eriksson (s), fröken Ranmark (s), herrar Yngve Nilsson* (h), Stefanson (fp), Wärnberg (s), Tage Johansson* (s), Enarsson (h) och Tistad (fp); samt

från a n d r a kammaren: herrar Magnusson i Borås (h), Brandt* (s), Vigelsbo (cp), Andersson i Essvik (s), fru Nettelbrandt (fp), herrar Eriksson i Bäckmora* (cp), Forsberg (s), Enskog (fp), Kristenson* (s) och Carlstein (s).

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

1) av herr *Yngve Nilsson* (h), *Enarsson* (h) och *Magnusson* i Borås (h), vilka — under åberopande av innehållet i motionerna I: 124 av herr Ottosson samt II: 170 av herrar Thylén och Nordgren — ansett att utskottet bort hemställa,

A) att riksdagen med anledning av motionerna I: 124 och II: 170 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning om möjligheter till ett vidgat dispensförfarande avseende skatteuppbörd under semesterperiod;

B) att riksdagen avslår

1) motionerna I: 124 och II: 170, i den mån de inte kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt,

2) motionerna I: 473 och II: 596

3) motionen II: 19

4) motionen II: 820.

2) av herrar *Stefanson* (fp), *Tistad* (fp), fru *Nettelbrandt* (fp), herrar *Enskog* (fp) och *Eriksson* i Bäckmora (cp), vilka ansett

dels att det avsnitt i utskottets yttrande, som på sid. 10 börjar med »Vid utmätning» och slutar med »motionen II: 19», bort ha följande lydelse:

»Såsom motionären påpekar har den enskilde små möjligheter att värja sig mot den överdebitering vid uttaget av preliminär skatt, som leder till att överskottsskatt uppstår. Överskottsskatt är pengar, som den enskilde rätteligen bort ha fått disponera. Därför bör enligt utskottets uppfattning utmätning i överskottsskatt endast vara tillåten i vissa särskilda undantagsfall. Utmätning i enskilt mål bör således endast få förekomma i de fall, som angetts av motionären, nämligen för uttagande av familjerättsliga underhållsbidrag i den utsträckning som redan nu medgives samt förut dömda skadeståndsfordringar.»

dels ock att utskottet under punkten 3 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionen II: 19 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära förslag till ändring av gällande bestämmelser om kvittning och utmätning i överskottsskatt enligt i motionen angivna riktlinjer.